

Подібно до екологічної сфери, де різні види змагаються за обмежені ресурси, такі як засоби до існування, вода та світло, зміни в доступності ресурсів спонукають види до використання альтернативних ресурсів-замінників, що часто призводить до витіснення одного виду іншим. За аналогією такі «природні» принципи покладено в основу інноваційних екосистем, хоча їхня постійна реінтеграція та еволюція залишається суттєвою перешкодою до формулювання теоретично бездоганного визначення структури.

Список використаних джерел

1. Johnson, W. G. (2023). Caught in quicksand? Compliance and legitimacy challenges in using regulatory sandboxes to manage emerging technologies. *Regulation & Governance*, 17, P. 709-725.
2. Lee, I., and Shin, Y. J. (2018). Fintech: Ecosystem, Business Models, Investment Decisions, and Challenges. *Business Horizons*, 61(1), P. 35-46.
3. Mehdiabadi, A., Tabatabeinasab, M., Spulbar, C., Yazdi, A. K., and Birau, R. (2020). Are We Ready for the Challenge of Banks 4.0? Designing a Roadmap for Banking Systems in Industry 4.0. *International Journal of Financial Studies*, 8 (2), 32 p.
4. Arkanuddin, M. F., Saragih, F. D., & Nugroho, B. Y. (2021). The Key Role of the Financial Regulation in FinTech Ecosystem: A Model Validation. *Studies of Applied Economics*, P. 39-12.

Шуба Марина Володимирівна,
кандидат економічних наук, доцент кафедри міжнародних
економічних відносин імені Артура Голікова;
Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна

ВАЛЮТНО-КУРСОВА ПОЛІТИКА НБУ В ПЕРІОД ВОЄННОГО СТАНУ

Валютно-курсова політика є важливою складовою монетарної політики держави. Від неї залежить стан як складових фінансової системи, так і економічної системи взагалі.

Валютно-курсова політика центрального банку – це стратегія та дії, які приймаються центральним банком країни з метою регулювання валютного курсу своєї національної валюти відносно інших валют або валютних систем.

Мета валютно-курсової політики може бути різною і включати такі цілі, як забезпечення стабільності цін, підтримка конкурентоспроможності експорту, зменшення доларизації економіки і інші. Вибір конкретного методу та цілей валютно-курсової політики залежить від умов і цілей кожної країни.

З 2015 року і до початку повномасштабної війни в Україні діяв режим плаваючого обмінного курсу. Для збереження макроекономічної стабільності у воєнний час Національний банк України (НБУ) змінив принципи курсової

політики. Для утримання макроекономічної стабільності з початку повномасштабного вторгнення РФ НБУ тимчасово відмовився від режиму плаваючого курсу на користь фіксованого.

Однією з переваг цього режиму було зниження інфляційного тиску, оскільки стабільний обмінний курс не стимулював зростання цін на імпортовані товари. Це важливо для збереження купівельної спроможності громадян та підприємств. Крім того, стабільні очікування стосовно валютного курсу допомагали зберігати довіру до національної валюти.

Зафіксований обмінний курс гривні до долара не заважав курсу гривні до інших валют адаптуватися до змін на міжнародних валютних ринках. Це дозволило підтримувати конкурентоспроможність експорту та імпорту і уникати значних дисбалансів у торговельному балансі [1].

Коригування офіційного курсу гривні 21 липня 2022 року на 25% було важливою реакцією НБУ на зміну макроекономічних умов. Ця дія дозволила нівелювати накопичені дисбаланси та підтримувати стабільність валютного ринку [2].

Фіксація курсу гривні на початку війни в Україні на рівні 29,25 гривень за 1 долар США була важливим заходом для забезпечення стабільності фінансової системи країни. Однак після п'яти місяців тривалої війни і значних змін у світовій та внутрішній економіці, такий курс втратив свою ефективність та роль якоря для економічних очікувань. Ураховуючи цю ситуацію, НБУ прийняв рішення здійснити корекцію офіційного курсу гривні до долара США і фіксувати його на рівні 36,5686 гривень за 1 долар [2].

Однією з важливих переваг такої корекції стала можливість збільшення припливу і продажу валютної виручки експортерами, що мало сприяти підтримці економіки та мінімізації спекулятивних операцій на валютному ринку. Крім того, ця корекція мала допомогти стабілізувати курсові очікування і відновити довіру до національної валюти.

Отже фіксація офіційного курсу на новому стійкішому рівні мала дозволити НБУ зберегти контроль над ціновою динамікою в Україні та забезпечити стабільність фінансової системи. У таких надзвичайних обставинах ця політика видається обґрунтованою і важливою для забезпечення економічної стійкості країни.

Однак важливо враховувати, що фіксація курсу має свої обмеження і може мати негативні наслідки в довгостроковій перспективі. Наприклад, вона може обмежувати адаптацію економіки до зміни зовнішніх та внутрішніх умов і призводити до тінізації економіки та обмеження продуктивної ділової активності. Історія показує, що тривала фіксація курсу може призвести до серйозних проблем, зокрема, накопичення валютних дисбалансів та вичерпання міжнародних резервів, що може призвести до глибокої девальвації та економічного спаду. Крім того, вона може призвести до накопичення валютних ризиків та обмежити можливості центрального банку впливати на економіку через валютний курс [3].

Згідно зі Стратегією пом'якшення валютних обмежень, переходу до більшої гнучкості обмінного курсу та повернення до інфляційного

таргетування, оприлюдненою НБУ у липні 2023 року, повернення до гнучкішого курсоутворення валютного ринку України є обґрунтованим та необхідним заходом. Такий крок дозволить підвищити стійкість економіки та валютного ринку до зовнішніх та внутрішніх змін.

З 03 жовтня 2023 року Національний банк України запровадив режим керованої гнучкості курсу, що є логічним на перших етапах переходу до плаваючого курсового режиму [4]. Основною причиною цього рішення є обмеження, які виникають внаслідок війни, такі як обмежені можливості експорту та інвестицій. У таких умовах на валютному ринку постійно існує значний дефіцит валюти, і перехід до повного плаваючого курсу в цей період може призвести до надмірного падіння вартості національної валюти та економічних труднощів [5].

Керована гнучкість курсу дозволить НБУ регулювати ринок, покриваючи структурний дефіцит валюти і забезпечуючи стабільність курсу. Важливою перевагою цього підходу є можливість не лише послаблювати курс (коли дефіцит зростає), але і зміцнювати його (коли дефіцит зменшується).

Під час перших етапів переходу до цього нового режиму, Національний банк планує обмежувати курсові коливання як в одну, так і в іншу сторону, що допоможе зберегти стабільність валютного ринку та захистити заощадження від інфляційного знецінення.

Враховуючи високий рівень невизначеності, пов'язаний з повномасштабною війною, НБУ наголошує на важливості збереження курсової стійкості як пріоритетного завдання. У разі ж посилення ризиків впровадження керованої гнучкості курсу може бути призупинено.

Отже, питання курсового режиму та перехід до керованої гнучкості обмінного курсу є надзвичайно важливим для НБУ у контексті забезпечення стійкості фінансової системи та економічного розвитку країни. Однак важливо зрозуміти, що цей перехід не означає абсолютної відмови від валютного втручання з боку НБУ. Навпаки, НБУ залишається активним учасником валютного ринку та здійснюватиме інтервенції, коли це необхідно для збереження стійкості.

Таким чином, валютно-курсва політика НБУ – це складний інструмент, від ефективного використання якого залежить макроекономічна стабільність та розвиток економіки України.

Список використаних джерел

1. Лупін О. Валютна політика в умовах воєнного стану. Департамент відкритих ринків Національного банку України. URL: https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/Strategy_for_easing_FX_restrictions_07-07-2023.pdf?v=4
2. Щодо валютного регулювання. Національний банк України. URL: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/nbu-zafiksuvav-ofitsiyiny-kurs-grivni-do-dolara->

ssha-na-novomu-rivni-ta-vjiv-nizku-dodatkovih-zahodiv-dlya-zbalansuvannya-valyutnogo-rinku-ta-pidtrimannya-stiykosti-ekonomiki-v-umovah-viyni

3. Публічна версія Стратегії пом'якшення валютних обмежень, переходу до більшої гнучкості обмінного курсу та повернення до інфляційного таргетування. Національний банк України. URL: https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/Strategy_for_easing_FX_restrictions_07-07-2023.pdf?v=4

4. НБУ впроваджує керовану гнучкість обмінного курсу, що посилить стійкість валютного ринку та економіки. Національний банк України. URL: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/nbu-vprovadjuye-kerovanu-gnuchkist-obminnogo-kursu-scho-posilit-stiykist-valyutnogo-rinku-ta-ekonomiki>

5. Що НБУ планує робити з курсом та валютними обмеженнями? Національний банк України. URL: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/scho-nbu-planuye-robiti-z-kursom-ta-valyutnimi-obmejennjami>